Nro 29.

# KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 9 KWIETNIA V. S. 1813 ROKU.

## WIADOMOSCI KRAJOWE.

*S. Petersburg*, *dnia* 26 *marca*, *v. s.* Jenerał Major Artylleryi *Nikitin*, Jenerał Majorowie: *Renne*, Hrabia *Witt*, Xiążę *Szachowski*, i Półkownik p. Alexandryysk: huz. Xiąże *Madatow*, Naymiłościwiey mianowani Kawalerami orderu ś. Wielkiego Męczeńnika i Zwycięzcy *Jerzego*, 3ciey klassy. Tegoż orderu 4tey klassy kawalerami mianowani: Fligiel - Adjutant Półkownik Xiążę *Wołkoński*, Maior p. Mariupolsk. huz. *Stankiewicz* i p. 32go strzelc. Kapitan *Aleksieiewskoy*.

Jenerał Maior Artylleryi *Kosteniecki* i Jenerał Maior *Knorring* Naymiłosciwiey udarowani brylantowanemi szpadami.

Jenerał Maiorowie, *Tałyzin* i *Olenin*, półkownik p. Jnflantsk. kon. strzelc. *Paradowski*, Fligiel Adiutant Hr. *Potocki*, Naymiłościwiey mianowani kawalerami orderu ś. Równoapostolskiego Xiążęcia *Włodzimierza* 3ciey klassy.

Z wiadomości o mieyscach szczególnych, z różnych guberniy zebranych, dostrzeżono było, iż, pomimo wielkiey obfitości w *Rossyi* źródeł przyrodzonych, z których się wydobywa saletra, daie się uczuwać jey niedostatek, jedynie ztąd, że sztuka preparowania tak ważnego z potrzeby swoiey dla Państwa produktu wielu jest nieznaioma. Z tego powodu Minister spraw wewnętrznych, Tayny Radca *Kozodawlew* wyiednał Naywyższy Jego Imperatorskiey Mości rozkaz, iżby, dla podniesienia ilości otrzymywaney saletry, przez sztuczne do tego przygotowanie ziemi, zaproponowano było oświeconym amatorom gospodarstwa i umieiętnieyszym fabrykantóm, ułożenie w języku Rossyyskim dokładnego, jasnego, a nawet do poięcia wieśniaków zastosowanego dzieła, któreby obeymowało w sobie opisanie wszystkich do tego potrzebnych materyałow, instrumentow i sposobow postępowania, z obliczeniem szczegułow i zupełnem przekonaniem o możności otrzymania pomyślnych skutkow w całey tey robocie. Zadanie to ogłoszone zostało przez Wolne Ekonomiczne Towarzystwo Sanktpetersburskie, z oświadczeniem Naymiłościwiey przeznaczonych za jego rozwiązanie nagród. W skutku czego pomienione Towarzystwo otrzymało kilka rozwiązań tego zagadnienia: po roztrząśnieniu których dwa zostały uznane za naylepsze, autorowie zaś ich otrzymali w nagrodzie medale złote, jeden wartości 100, a drugi 50 czer: zł. Rozwiązania takowe są wydrukowane w 64tey części *Prac Towarzystwa*, a prócz tego wydane w osobney xiążeczce, pod tytułem: *Instrukcya o doskonalszych sposobach wydobywania saletry w Rossyi*: przedaie się ona w domu Towarzystwa po 1. rub: 50 kop. Nadto więcey 200 exemplarzy tey xiążeczki przesłało Towarzystwo do JW. Ministra spraw wewnętrznych, dla bezpłatnego rozesłania po Guberniach, w celu połania do powszechney wiadomości: co też już dopełnionem zostało.

Główny Inspektor Medyczny w Armii, Aktualny Radca Stanu *Willie*, miał szczęście otrzymać od JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI następuiący Naywyższy Reskrypt.

„ Mości Panie Aktualny Konsyliarzu Stanu i „ Główny Inspektorze Medyczny Willie.

„ Jenerał Feldmarszałek Xiąże Goleniszczew-Kutuzow-Smoleński doniósł Mi, że WP. przez cały „ ciąg teraźnieyszey kampanii, z niezmordowaną prawowitością zatrudniałeś się około powszechney ad„ ministracyi powierzonego sobie wydziału; w szczególności zaś w każdém zdarzeniu okazałeś gorliwą „ pieczołowitość w opatrywaniu rannych na samém „ polu bitwy, wszystkim lekarzóm przykład z siebie „ daiąc, a przez zręczne operacye, pod okiem WP. „ wykonane, nie mniey też troskliwością WP. o „ wszystkich w ogólności chorych, zachowana została wielka liczba ranionych Officerów i niższych rang „ ludzi. Przy oddaniu zupełney sprawiedliwości szczególnieyszey umieiętności WP. gorliwości i pracóm, „ w ciągu ninieyszey woyny podiętym, przyiemną „ dla Mnie iest rzeczą oświadczyć przez ten reskrypt „ zupełną Moię dla WM. łaskę, z którą zostaię ku „ WP. przychylny. „ *ALEXANDER.*

(*poczta półn.*)

*Ryga. dnia* 25 *Marca.* W zeszłym handlowym roku, to iest licząc od wiosny do wiosny, wprowadzono do Rygi obcych towarów za 2,877,167 rubli, wyprowadzono krajowych za 17,851,615 rubli. Zawinęło do portu 553. okrętów, wypłynęło okrętów 594. Dnia 17 (29) Marca rzeka *Dzwina* zerwała lody, a dnia 20 zupełnie się oczyściła. Wysokość wody nie była nadzwyczayna. (*Zuschauer*)

## WIADOMOSCI URZĘDOWE OD WOYSKA.

*Wódz Naczelny Wóysk, Jenerał Feldmarszałek Xiąże* Goleniszczew-Kutuzow-Smoleński, *w główney kwaterze, w mieście* Kaliszu, *przedstawił* JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI, *dalszy ciąg dziennika działań woiennych, od dnia 22 lutego do 8 marca, w osnowie następney:*

*Dnia 22 Lutego.* Jenerał Leytnant *Ratt*, przedpocztami twierdzę *Zamość* obległszy, ustanowił tymczasowy Rząd w *Lublinie.*

*D. 23 lutego.* Jenerał kawaleryi Hrabia *Wittgenstein* przedstawił przeięty raport do Xięcia *Neufszatelskiego* od Szefa półku Włoskiego strzelców konnych *Hercule*, rozgromionego w d. 11 t. m., przez Jenerał Majora *Benkendorfa*, z którego się okazuie, że z 900 ludzi tego półku, którzy się w rozprawie tey znaydowali, zostało: 11 Officerów, 33 szeregowych i 29 koni; część nieiaka tych Officerów nie była w szeregach, ale się została we *Frankforcie* dla sprawienia różnych poruczeń.

Tenże Jenerał przysłał zupełny rapport o zaięciu *Berlina* przez woyska *Rossyyskie.* Nieprzyiaciel dwoma kolumnami cofa się z tego miasta: z tych iedna wzięła kierunek na *Magdeburg*, a druga na *Wittenberg.* Oddziały Jenerał Adjutanta *Czernyszewa* i Półkownika *Tettenborna* pierwszą kolumnę; oddział zaś Jenerał Majora *Benkendorfa* i jazda przedniey straży Jenerał Majora *Dybicza*, ostatnią ścigaią. Nieprzyiaciel zawarł był konwencyą z Policyą Berlińską, mocą którey nie należało uwiadamiać woysk Rossyyskich o iego odwrócie, ani wpuszczać ich do miasta przed godziną 10tą ranną; ale żądza uwolnienia się z pod nieznośnego jarzma i co rychleyszego oglądania wybawicieli swoich, skłoniły obywateli do naruszenia tey konwencyi i otworzenia bram zawalonych. Wchodzące woyska witane były bez przerwy powtarzanemi okrzykami: Niech żyie IMPERATOR ALEXANDER! — Kończąc swoy rapport Jenerał Hrabia *Wittgenstein* daie świadectwo o czynach szczególnieyszey odwagi Dowódzców awangardy, Jenerał Majora Xiążęcia *Repnina*; lekkich oddziałow Jenerał Majora *Benkendorfa*, Jenerał Adjutanta *Czernyszewa* i Półkownika *Tettenborna*; również zaleca Swity JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Wydziału Kwatermistrzowskiego, Pod-

porucznika *Inskula*, który przyłożył się do prędkiey i bezpieczney przeprawy przez *Odrę*.

*D. 24 lutego*. Jenerał Leytnant Baron *Saken* donosi, iż szczątki woysk Polskich pod dowództwem Xiążęcia *Poniatowskiego* pociągnęły ku *Krakowu*; Jenerał Leytnant Baron *Saken*, d. 25 t. m., z powierzonym sobie korpusem wychodzi z *Warszawy*.

*D. 24 lutego*. Pruski Jenerał *Scharnhorst* uwiadamia, że woyska Pruskie wychodzą z *górnego Szlązka* do *Luzacyi*.

*D. 27 lutego*. Jenerał Major *Renni* donosi, że zły czas i burze, które dotychczas panowały, przeszkodą były do postawienia mostow na *Odrze* i opóźniały idące na nie materyały z *Wrocławia*, i dla tego pod *Raczycą* tylko most z płytow d. 28 ukończony będzie. W różnych innych mieyscach łodzie zgromadzone zostały.

Podpółkownik *Prendel* z *Lauban* donosi, że posyłany przez niego oddział do *Gerlitz* napotkawszy oddział nieprzyiacielski do tak szybkiey ucieczki, iż *Kozacy* doścignąć go nie mogli. Jenerał Francuzki *Regnier* jeszcze się w *Bautzen* znayduie, ale bagaże jego iuż są blizko *Meissen*. Surowa karność i przyiacielskie obchodzenie się woyska *Rossyyskiego* z mieszkańcami, zniszczyły w nich wszelką boiaźń; i w każdém mieyscu oddziały nasze są przyymowane z okazami niewymuszoney radości.

*D. 28 lutego*. Jenerał Leytnant Hrabia *Worońcow* donosi, iż, wypełniaiąc dany mu rozkaz, przodem, na czele dwuch półkow, wysłał Jenerał Majora *Ilowayskiego*, który d. 25 t. m., zaiął *Frankfort*. Nieprzyiaciel, który z tego miasta wyszedł ieszcze d. 18 t. m., podług zapewnienia mieszkańców, w liczbie 2,800 ludzi piechoty, 50 ludzi jazdy, z 6cią działami, poszedł drogą prowadzącą do *Lipska*. Most we *Frankforcie* do gruntu prawie przez nieprzyiaciela spalony: pomimo to iednak zbiera się tyle łodzi i promow, że powierzona Jenerał Leytnantowi Hrabiemu *Worońcowu* awangarda, iednego poranku, na nich przeprawić się będzie mogła.

Nieprzyiaciel, na początku teraznieyszey woyny, maiąc w zamiarze obłężenie *Rygi*, straszliwe do tego zrobił przygotowania, iako na twierdzę pierwszego rzędu, i chociaż w późnieyszym czasie, wyrzekłszy się tego przedsięwzięcia, wcześnie te przysposobienia do *Gdańska* i *Szczecina* wysłał; jednakże część ich, iuż to w działach burzących, iuż w ładunkach, przez woyska nasze po drodze zachwycona, widocznie przekonywa, iak wielkie były te przygotowania, a razem, za iak wielką rzecz miał u siebie nieprzyiaciel warownie tego miasta.

*D. 1 marca*. Pierwszego tygodnia wielkiego postu IMPERATOR JEGOMOSC, w główney kwaterze, w mieście *Kaliszu*, przystępował do Nayświętszych Taiemnic Pańskich.

*D. 2 marca*. Pruski Jenerał *Scharnhorst* donosi, że straż przednia woyska, pod wodzą Jenerała *Blüchera*, d. 4 marca, weydzie w granice *Saxonii* około *Gerlitz*.

Jenerał Adjutant *Czernyszew* ściganego przez siebie nieprzyiaciela znalazł pod miasteczkiem *Kensdorf*, w mocném położeniu, między górą i jeziorem stoiącego, i naciskaiąc go częścią oddziału swoiego, na wielkiey drodze, drugą część posłał z działami w lewo dla obeyścia: co mu się też szczęśliwie udało pod miasteczkiem *Belitz*, gdzie, korzystaiąc z położenia mieysca, wielekrotnie z tyłu go attakował i naprowadził na bateryą ze 4ch dział, mimo które 7000 ludzi piechoty i 700 ludzi jazdy zmuszonymi byli reyterować się przez miasteczko *Belitz*, które kusili się zapalić, dla strzymania natarczywości kozaków: ale odwrót swóy z takim uskutecznili pośpiechem, iż nie mieli czasu nawet na zniesienie mostow. Żaden prawie pluton nieprzyiacielskiey piechoty nie przeszedł bez straty. Nieprzyiaciel był goniony, aż do wsi *Bucholtz* i z każdey pozycyi, w którey się chciał utrzymywać, spędzony został. Jenerał Leytnant *Czernyszew* zatrzymał się w *Bucholtz*, a mocny oddział poszedł w pogoń za nieprzyiacielem do *Trauenbritzen*. W zdarzeniu tem nieprzyiaciel stracił w zabitych około 300 ludzi, w liczbie tey 1 Półkownika, i 7 Officerów; a w jeńcach 147 ludzi: z naszey strony strata, w porównaniu do nieprzyiacielskiey, iest wcale mała.

Chorąży *Pietrowicz*, d. 19, między *Potsdamem* i *Brandeburgiem*, w pośród woysk nieprzyiacielskich, zniszczył 4 statki z ammunicyą.

Oddział, przez Jenerał Adjutanta *Czernyszewa* do *Treuenbritzen* wysłany, donosi, że nieprzyiaciel z tego mieysca wyszedł i cofa się na *Wittenberg*.

Jenerał Major *Benkendorf* donosi, że ścigaiąc nieprzyiaciela od czasu wyyścia jego z *Berlina*, dowiedział się, że nieprzyiaciel iest w *Jüterbock*, i wysłał tam Jenerał Majora Barona *Dybicza*, który dogoniwszy go na granicach *Saxonii*, we wsi *Seehausen*, w liczbie 600 do 700 ludzi piechoty z dwóma działami, Woyskowy Starszyna *Mielnikow* z jedney strony, a półk *Twerski Jamski* z drugiey, mężnie na nieprzyiaciela uderzywszy, ze wsi go wypędzili; ale za nadeyściem nocy nadśpieszyły woyska nieprzyiacielskie, w sile daleko przewyższaiącey z działami i złączywszy się z pomienionym oddziałem, razem się z nim ku miastu *Zahne* cofali. Strata z naszey strony nie wielka; w liczbie ranionych znayduie się Fligiel Adjutant JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Rotmistrz *von Suchtelen* i woyskowy Starszyna *Mielnikow*.

Z przeiętych listow nieprzyiacielskich okazuie się, iż miał przedsięwzięcie utrzymywać się w *Seehausen* i *Zahne*; ale porażony w tych mieyscach do dalszego wziął się ustępu.

Jenerał Hrabia *Wittgenstein* rozkazał Jenerał Majorowi *Benkendorf* uważać i w niespokoyności utrzymywać nieprzyiaciela pod *Wittenbergiem*, Jenerał Adjutantowi *Czernyszewu* pod *Magdeburgiem*, a Półkownikowi *Tettenborn* zalecił iśdź do *Hamburga* i *Lubeki*, dla wspomożenia powstaiących mieszkańców, którzy, powziąwszy wiadomość o zbliżeniu się *Rossyan*, bunt podnieśli przeciwko *Francuzów*: zamięszanie trwało przez dwa dni.

*D. 3 marca*. NAYJASNIEYSZY IMPERATOR JEGOMOSC dnia dzisieyszego wyiechał do *Wrocławia*.

Podpółkownik *Prendel* z *Bautzen* donosi, że wchodząc do tego miasta, był spotkany okrzykami radośnemi: *Niech żyie IMPERATOR ALEXANDER!* — Na potrzebę przeprawy przez *Elbę* przygotował on dostateczną liczbę statkow, które w kilku godzinach w iedno mieysce zgromadzone bydź mogą.

W drugim rapporcie donosi, że Jenerał Francuzki *Regnier*, w *Dreznie* się znayduiący, przedsiębrał most zniszczyć i robił iuż do tego przygotowanie; ale wstrzymany został od wykonania przedsięwzięcia swego przez lud, który tłumem się zgromadziwszy, w żaden sposob przystąpić do tey roboty nie pozwolił. Po wszystkich ulicach w bębny bito, i gdyby Jenerał Francuzki nie kazał zaniechać roboty, przyszłoby, niewątpliwie, do krwi rozlewu. Kończy rapport donieśieniem, że w *Bawaryi* i *Saxonii* bardzo wiele Officerów abszytuie się, a lud w cały Niemieckiey ziemi z niecierpliwością oczekuie zbliżenia się *Rossyan*.

Jenerał Major *Renni* z miasteczka *Rauden* donosi, że most na *Odrze* skończony został d. 1 i tegoż dnia przeszli po nim na lewy brzeg tey rzeki.

Fligiel Adjutant Półkownik *Siepiahin* donosi, że Jenerał Adjutant Hrabia *St Priest*, z powierzoną iemu awangardą, d. 27 lutego, przeszedł *Odrę* pod miasteczkiem *Raczycą*. D. 1 marca awangarda ta rozłożyła się w okolicach twierdzy *Głogowy*, i teraz twierdza iest zupełnie obleżona. Codziennie przychodzi do nas wiele bardzo dezerterów, wszyscy zgodnie mówią, że w twierdzy maią niedostatek żywności.

*D. 4 marca*. Jenerał *Miłoradowicz* d. 2 t. m. przybył do *Wschowy* (*Fraustadt* Dep. Poznań.).

*D. 5 marca*. Pruski Jenerał Major *Schuler* donosi, że z powierzonemi sobie woyskami Pruskiemi, składaiącemi się z 5 batalionow piechoty, 2 szwadronow ułanów, 1 kompanii pionierów i 1 kompanii bateryyney d. 8 stanie w *Prachnitz*, w celu postępowania ku twierdzy *Głogowie*, gdzie będzie oczekiwał dalszych rozkazów Xiążęcia Jmci Feldmarszałka.

Jenerał Major *Grekow* 3ci donosi, że Półkownik *Łukowkin* spalony przez nieprzyiaciela most na *Warcie* w *Szczonotycach*, zreparowawszy, i odparłszy ich placówki, zaiął blizkie *Częstochowy* mieysca *Dezartnow* i *Dołhoty*. Jenerał Major *Grekow* wyprawiwszy ten

rapport, natychmiast wysyła partyą ku *Częstochowie*, a Półkownika *Czernozubowa* na czele oddziału tamże wysyła, ale od *Koniecpola*, dla zmuszenia nieprzyiaciela przez te obroty do opuszczenia *Częstochowy*.

Tenże donosi, że półkiem swoiego imienia i półkiem *Łukowkina* obległ miasteczko *Nową-Częstochowę*: *Starą* zaś *Częstochowę* nieprzyiaciel opuściwszy z jazdą pociągnął do *Koziełowa*, gdzie za nim mocna partya wysłana.

*D.* 6 *marca.* Pruscy Jenerał kawaleryi *Blücher* donosi JO. Xięciu Jmci Feldmarszałkowi, że on z główną kwaterą przybędzie tego dnia do *Neumark*; a Jenerał Leytnant Hrabia *Tauentzien*, mianowany Jenerał Gubernatorem krajow, między *Wisłą* i *Odrą* położonych, że przybył do *Stargardu*. Obadwa oczekuią dalszych rozkazow Xięcia Jenerał Feldmarszałka.

Jenerał Hrabia *Wittgenstein* donosi, że d. 27 lutego, z powierzonemi sobie woyskami, przybył do *Berlina*, wpośród niewypowiedzianey radości mieszkańców tey stolicy.

Jego Królewska Wysokość, Xiążę *Henryk* z wielą Jenerałami i licznym orszakiem wyiechał na spotkanie woysk o 4ry wiorsty od miasta, a cała ta przestrzeń pokryta była mnóstwem ludu, który również napełniał wszystkie ulice miasta, dachy, parkany, okna. Przez cały ten czas rozchodziły się po powietrzu radośne ze wszystkich ust okrzyki: *Niech żyie ALEXANDER, Wybawiciel Nasz!* Wieczorem miasto całe było oświecone.

Jenerał Hrabia *Witgenstein* rozłożywszy się w *Berlinie*, przedsiębierze oblężenie twierdzy *Spandau*, i donosi, że Jenerał Leytnant *Lewis*, zostawiony z woyskami dla trzymania w oblężeniu *Gdańska*, otrzymał list od Angielskiego Kapitana *Aclam z Karlskrony*, w którym uwiadamia, że on tam się znayduie z eskadrą, i iest w gotowości do działań na naszą korzyść. Jenerał Leytnant *Lewis* w odpisie swym do niego prosi o przyśpieszenie przybycia swego pod *Gdańsk*, dla przecięcia nieprzyiacielowi kommunikacyi wodą.

Jenerał Hrabia *Wittgenstein* donosi, że d. 25 *lutego*, (9 *marca*) Francuzi i Sasi ich sprzymierzeńcy opuścili *Pomeranią Szwedzką*, i że dla ochrony tey krainy oczekuią tam przybycia woysk Szwedzkich.

*D.* 7 *marca.* NAYJASNIEYSZY IMPERATOR JEGOMOSC, w pożądanym stanie zdrowia, powrócił do główney kwatery, do *Kalisza* z *Wrocławia*.

Podpółkownik *Prendel* z *Bautzen* donosi, że przedpoczty nieprzyiacielskie do samego *Drezna* ścigał. W tymże czasie złączyła się z nim partya kozaków, należąca do oddziału Jenerał Majora *Benkendorfa*, którzy się przerwali do gór winnicowych, *Drezno* otaczaiących. Spodziewa się Podpółkownik *Prendel* utrzymać kommunikacyą z Jenerał Majorem *Benkendorfem*.

*D.* 8 *marca.* Jenerał Adjutant *Winzengerode* z *Bunzlau* donosi, że marsz swoy kontynuiąc dnia dzisieyszego stanie w *Gerlitz*.

## WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

*Berlin* 30 *Marca. n. st.* W przeszłą sobotę, (27 Marca) po południu J. K. M. raczył odwiedzić Jenerała Kawaleryi Hr. *Wittgensteina*, i przez pół godziny u Niego zabawić — Tegoż dnia zrana przy odgłosie wszystkich dzwonów zgromadziły się tu ieszcze przytomne wóyska Pruskie w *Lustgarten*, i na innych placach miasta, gdzie po odprawieniu uroczystego obrządku Religiynego też wóyska błogosławieństwo otrzymały. Dowodzący Jenerał Pruski *Jork* miał do żołnierzy krótką i mocną odezwę, którą ich do wiernego i ochotnego pełnienia obowiązków upominał; po czém całe to wóysko wyciągnęło stąd na *Potsdamską* bramę.

*Berlin* 3 *kwietnia n. st.* Ogłoszono tu następuiącą odezwę:

„ Kiedy zwycięskie zastępy Rossyyskich woio„ wników, wraz z woyskami Króla Jegomości Pruskie„ go, swemi sprzymierzeńcami, wchodzą na ziemię „ *Niemieckiego* Państwa, Nayiaśnieyszy IMPERATOR „ Jegomość Wszech Rossyy, i Nayiaśnieyszy Król Je„ gomość Pruski, wszystkim Monarchom, Xiążętom „ i ludom Niemieckim powrót swobody i niepodle„ głości zwiastuią. Wchodzą oni nie w innym celu, „ tylko aby Narodom do odzyskania wydartych sobie, „ ale nigdy odstąpić się nie mogących praw, dopomódz „ mogli, i aby odrodzeniu się czcigodnego Państwa, „ potężney swoiey obrony, i trwałey opieki użyczyli. „ Ten tylko ieden wielki zamiar, zamiar wyższy nad „ wszelkie osobiste widoki, i dla tego sam iedynie obu „ Nayiaśnieyszych Monarchów godny przewodniczy Ich „ krokom, i wymaga dalszego Ich woysk postępu.

„ Woyska te w obliczu obu Monarchów przez wo„ dzów swoich prowadzone pokładaią ufność w spra„ wiedliwym i wszechmocnym Bogu, iż dla całego świa„ ta, i nieodzownie dla Niemieckiego Państwa pozy„ skaią to, co dla siebie samych, przez odpar cie ha„ niebnego iarzma, z taką chwałą zyskali. Pełne te„ go ducha postępuią naprzód. Honor i wolność iest „ ich hasłem. Oby każdy Niemiec, który tego nazwi„ ska chce bydź godnym, śpiesznie i mocno z niemi „ się łączył. Oby wszyscy, równie Xiążęta, iak Szlach„ ta i ludzie pospolitego stanu, całem sercem i duszą, „ całą krwią i maiątkiem, całem ciałem i życiem chwy„ cili się wielkich widokow Rossyi i Prus w celu o„ swobodzenia ich oyczyzny.

„ Oba Nayiaśnieysi Monarchowie rozumieią, iż „ tego zapału, tey gorliwości maią prawo spodziewać „ się od każdego Niemiec mieszkańca, zważaiąc iaki „ duch umiarkowania towarzyszy zwycięstwom Ros„ syi względem przeważoney władzy powszechnego pa„ nowania.

„ Wzywaią zatém do wspólnego z sobą i wier„ nego działania, każdego w Państwie Niemieckiem „ Monarchę i Xiążęcia, i przypuścić nie mogą, aby się „ pomiędzy niemi znaydował taki, którybyj odłączaiąc „ się od świętey i powszechney sprawy, chciał się o„ kazać godnym zasłużonego poniżenia w opinii pu„ bliczney, i wszystkich klęsk sprawiedliwey woyny.

„ Związek Reński, te zwodnicze więzy, w które, „ ten co wszystko rozdwaia, świeżo uwikłał Państwo „ Niemieckie, ze starożytnym nawet swoiém nazwi„ skiem rozdzielone, związek ten, iako skutek obcego „ przymusu i narzędzie obcego wpływu, daley cierpia„ nym bydź nie może. Oba Nayiaśnieysi Monarcho„ wie rozumieią zatém, że oświadczaiąc, iż rozwią„ zanie tego związku wchodzi w Ich postanowione „ zamysły, zgodzą się z powszechném ludow życzeniem, „ życzeniem tak długo w sercu chowaném i teraz z tru„ dnością ieszcze w ściśnionych piersiach tłumionėm.

„ W tém wyraźnie okazuie się stosunek, w iakim „ Nayiaśnieyszy IMPERATOR Jegomość Wszech Ros„ syy, względem odrodzonego Państwa Niemieckiego „ i iego rządu zostawać pragnie. Życząc sobie wi„ dzieć zupełnie zatamowanym wpływ obcy, ten sto„ sunek może nie bydź czém inném, iak tylko użycze„ niem obrończey ręki dziełu, którego zupełne ukształ„ cenie, samym iedynie Monarchom i Narodom Nie„ mieckim wewnętrznie zostawione bydź powinno. Im „ trwalsze w swoich zasadach i początkowych zary„ sach wyydzie to dzieło z własney Narodów Niemie„ ckich woli i natchnienia, tym bardziey odmłodzone, „ pełnieysze sił, i iednością potężne stanie znowu Pań„ stwo Niemieckie w pośród Narodów Europy.

„ W ostatku Nayiaśnieyszy IMPERATOR, wraz „ ze swym Sprzymierzeńcem, z którym co do zamysłow „ i wystawionych tu układów w zupełném iest porozu„ mieniu, temu pięknemu celowi uwolnienia Niemiec „ od obcego iarzma swoię naywyższą pomoc i opiekę „ w każdym czasie poświęca.

„ Francya piękna i mocna z siebie samey, niechay „ się w dalszym czasie utwierdzeniem swey wewnę„ trzney szczęśliwości zatrudnia! Żadna obca potęga „ nie chce mieszać iey pokoiu, żadne nieprzyiacielskie „ przedsięwzięcie przeciwko iey sprawiedliwym gra„ nicom wymierzone nie będzie. Lecz razem niech „ się Francya przekona, że inne mocarstwa przedsię„ wzięły nakoniec dla ludów swoich trwały zdobydź „ pokóy, i że wprzód broni nie złożą, aż zasada nie„ podległości wszystkich Państw Europy ugruntowa„ ną i ubespieczoną nie zostanie. Dan w Główney kwa„ terze w Kaliszu dnia 13 (25) Marca 1813.

*podpisano: w Imieniu Nayiaśnieyszego* IMPERATORA i SAMOWŁADCY *Wszech Rossyy* i *Nayiaśnieyszego Króla Pruskiego*;

*Xiąże* Kutuzow *Smoleński Jenerał Feldmarszałek*, *i Wódz Naczelny woysk połączonych.* (z *Zuschauera*)

*Berlin* 3 *Kwietnia n. st.* Dnia 30 Marca J. K. Mość odiechał stąd na powrót do *Wrocławia*, Xiąże następca tronu do korpusu Jenerała *Blücher* do *Drezna*, a

JW. Jenerał Hr. *Wittgenstein* do wóyska. Do wóyska także odiechał Xiąże *Henryk*, zaś Xiąże *Repnin*, dotychczasowy nasz Rządca do St. Peterzburga. Poseł Angielski Lord *Walpole*, i Jenerał Angielski *Wilson* tu przybyli — Gazety nasze zawieraią odezwę przez Xiężniczki naszego Królewskiego domu, i znayduiące się tu *Brunświckie* i *Heskie* podpisaną, „ *do Niewiast Pruskich kraiow*„ wzywaiąc ie do patryotycznych ofiar w teraznieyszéy woynie.

*Królewiec* 8 *Kwietnia. n. st.* Pod *Roslau* ( nad Elbą ) zaszła bitwa, w którey Francuzi od Prusaków pobici 500 ludzi w ieńcach, i 12 dział stracili. Zwycięzca Jenerał *Kleyst* poszedł do *Dessau* ( na lewym brzegu Elby ).

*Memel* 9 *Kwietnia. n. st.* Według doniesienia iednego Officera z Potsdamu, nie daleko *Wittenberga* przyszło do krwawey i zapalczywey bitwy, między 5000 Prusaków i 9000 Francuzów, zapał i roziątrzenie piérwszych były tak wielkie, że 1szy Regiment piechoty Pruss wschodnich raz tylko wystrzelił, i zaraz na bagnety uderzył. Dwa szwadrony Huzarów czarnych i zielonych, przebywszy wpław *Elbę*, napadli z tyłu na Francuzów, którzy zupełnie pobici 2000 ieńców i 16 dział zwycięzcom zostawili. Wspomniony 1szy regiment ma swóy kanton w *Memlu* — W okolicach *Gdańska* kozacy poymali Oficera *Francuskiego*, który z depeszami z Twierdzy przemknąć się usiłował — ( późnieysze prywatne listy donoszą, że Prusacy szturmem wzięli Wittenberg. ) Król nasz mocno roziątrzony upornem bronieniem twierdzy *Spandau*, rozkazał aby szturmem dobyta była. Garnizon wyymuie się z pod praw woiennych.

*Z Kottbus* 25 *Marca. n. s.* Wkrótce po wkroczeniu wóysk Pruskich do tego okręgu, który przed rokiem 1807 do Pruss należał, Jenerał *Blücher* wydał odezwę, w którey wyraża, że Król *Saski* ten kray niechętnie od Napoleona przyiąć i rząd w nim swóy ustanowić musiał: wzywa zatém urzędników i mieszkańców, aby swemu prawemu Monarsze przysięgę wierności ponowili, a razem zaleca, aby dotychczasowy Rząd i urzędników *Saskich* nawet przez nieobyczayne okazy radości nie zasmucano.

*Paryż dnia* 14 *Marca n. st.* W dniu 11 Marca trzey Radcy Stanu przybywszy do Ciała Prawodawczego, upewnili znowu imieniem Napoleona, że Finanse Francuskie są w nayświetnieyszym stanie: złożywszy iednak rachunek za rok 1813, okazało się, że Rząd na ten rok ieszcze 232,500,000 franków potrzebuie, i wnieśli, aby dla okrycia tego niedostatku wszystkie *dobra Miast i Gmin* we Francyi przedane były, wyiąwszy pastwiska, rynki, mieysca publicznych przechadzek, kościoły, radne i teatralne budowy.

*Londyn* 16 *Marca. n. st.* Gazety nasze zawieraią Manifest Króla *Francuskiego* do Francuzów. Przyrzeka w nim Król wszystkim urzędnikom woyskowym i cywilnym a nawet Senatowi utrzymanie i potwierdzenie wszystkich osób przy swoich godnościach i urzędach, ogłasza powszechną amnestyą, i obowiązuie się do zniesienia na zawsze nienawistnéy konskrypcyi.

Na zapytanie Parlamentu oświadczył Lord *Castlereagh*, że ten Manifest bez zezwolenia Ministrów wydany został, i że w rozszerzeniu go po *Francyi* żadnego nie mieli uczestnictwa. Spodziewaią się iednak, iż krok ten nie zostanie bez skutku.

*Londyn* 19 *Marca. n. st.* Okręty z *Guernsey* przywiozły wiadomość, że w różnych prowincyach *Francuskich* wynikły powstania, i że wszędzie okazały się białe ( Królewskie ) kokardy — Wóysko sprzymierzone pod *Alikante* ( w Hiszpanii ) urosło do 53,000 ludzi. Jak tylko Lord *Bentick* większe ieszcze zgromadzi posiłki, zacznie natychmiast działania swoie — Wiadomo iest, że kilka tysiecy *Francuskich* Oficerów znaydnie się w *Anglii* w niewoli woiennéy. Dziś, gdy zupełna strata wielkiéy Armii dała uczuć gwałtowną ich potrzebę, Napoleon przysłał P. *Desbassayn*, dla umówienia się o wymianę. Twierdzą iednak, że ten posłaniec z niepomyślną odpowiedzią stąd odiechał.

*Hamburg.* 25 *Marca n. st.* Wczoray z naywiększą świetnością obchodzona tu była uroczystość *Koronacyi* Nayiaśnieyszego IMPERATORA ALEXANDRA. Swieża pamięć oswobodzenia od nayokrutnieyszego iarzma, nadzieia odzyskania szczęścia i dobrego bytu tak niespodzianie powrócona; te dwa nieocenione dary górnéy miłości rodu ludzkiego, która naypotężnieyszego w świecie Monarchy zdobi serce, zrobiły tę uroczystość rozrzewniaiącym Swięta ludzkości widokiem. Niezliczone tłumy ludu ubiegały się o iak nayżywsze okazanie wesela, uniesienia, nadziei, i hołdu wdzięczności, i wszystkie uczucia walecznego i szlachetnego narodu łączyły się w iednym punkcie uwielbienia Monarchy, który mu powraca swobodę. ( *wszysi: z Zuschauera.* )

## WIADOMOSCI ROZMAITE.

Z *Londynu* pod d. 17 grudnia, n. s. donoszą, że tam ogłoszono publiczności następne wyliczenie wóysk Francuzkich, które *Napoleon* do *Rossyi* z sobą był wprowadził, a mianowicie: Polaków 60,000, Sasów 20,000, Austryaków 30,000, Bawarczyków 30,000, Pruskich wóysk 22,000, wóysk Westfalskich 20,000, Wirtemberczyków 8000, Badeńczyków 4000, Darmstadczyków 8000, Gota-Weymarskich 2000, Wircburskich 5000, Meklemburskich, Nausauskich i innych wóysk 5000; Włochów i Neapolitańczyków 20,000, Hiszpanów i Portugalczyków 4000, Szwaycarów 10,000, Francuzów 250,000; w liczbie tey było 60,000 jazdy i nadto 40,000 koni artylleryiczych: liczba dział dochodziła 1200. ( *Gaz: Petersb: Akad.* )

Dnia 10 Marca n. s. Wyiechała z *Cassel* Królowa, a dnia 17go Król Hieronim do *Francyi*.

Dnia 19 Marca n. s. z rana za danym znakiem wysadzoną została na powietrze z rozkazu Marszałka *Davoust*, część przepysznego mostu na *Elbie* w Dreznie. *Szczęściem* explozya w dół skierowała swą gwałtowność, co od zniszczenia pobliskie budowy uratowało. Po tey czynności równie nie użytecznéy dla *Francuskiego* wóyska, iak dla miasta szkodliwey, odiechał stąd Mar: *Davoust*, i częściami woysko wychodzić poczęło. Nakoniec dnia 26 za odebraną wiadością, że *Rossyanie* pod *Meissen* przebyli *Elbę*, ta stolica zupełnie wypróżnioną została, a 27go z rana woyska *Rossyyskie* pod Półkownikiem *Prendel*, z *Neisztadu* na *Altsztad* przeszło. Dnia 28 Marca n. s. weszło tu 1500 ludzi woyska *Pruskiego*, a około 2000 kozaków ruszyło ku *Freibergowi*, gdzie się ieszcze składy *Francuskie* i szpitale znayduią — Tegoż dnia ogłoszona tu odezwa Jenerała *Blücher*, wiele radości i zaufania w tuteyszych mieszkańcach wzbudziła. *Saxoni* wezwani są do wspólnéy z innemi *Niemcami* sprawy: prowincye na rzecz Króla, który iest teraz w mocy nieprzyiaciół, rządzone bydź maią, i nayściśleysza karność zachowana będzie.

W *Moguncyi* wielka liczba kohort, które się właściwie do wewnętrzney obrony Państwa formowały, wzbroniły się przechodzić przez *Ren*. Napoleon za lepsze dla siebie poczytał wyśledzenie tey rzeczy, nie woyskowym ale cywilnym urzędnikom powierzyć; aby zaś okryć iakim pozorem to zatrzymanie się woysk w *Moguncyi*, wydano rozkaz, aby tam rezerwa formowana była.

W twierdzy *Torgau* nie *Lecoq*, ale Jenerał *Thielmann* dowodzi. Do załogi swoiéy nie chciał on przyiąć *Francuzów*. Ta więc od samych *Sasów* osadzona twierdza iest pod rozrządzeniem Króla *Saskiego*, iak tylko on odzyska wolne sprawowanie swego narodu, czego sobie bez wątpienia naymocniéy życzy.

Donoszą z *Pomeranii Szwedzkiéy*, że w tym kraiu dnia 27 Marca n. s. było iuż 8000 ludzi wóysk *Szwedzkich*, i że w tymże czasie zbliżyła się do brzegów przewozowa Flota od 70 żagli.

Z *Semlina* donoszą pod dniem 22 Lutego, że W. Sułtan podpisał nakoniec zupełną i nieograniczoną dla *Serwiianów* amnestyą, ( *wszyst: z Zuschauera.* )

Jedna z Gazet Paryskich donosi, że Mar. *Jourdan*, cale niespodziewanym dla siebie sposobem, był stawiony w obec z innym Marszałkiem *Francuskim*, i że stąd wynikły odkrycia, względem których rostropność zamilczyć teraz każe. Dzienniki Angielskie dodaią, że podług prywatnych doniesień Mar. *Jourdan* został aresztowany; twierdzą także, że dnia 13 Lutego był rozruch w mieście *Harlem* ( w Hollandyi ) z przyczyny oporu i powstania konskrypcyonistów. ( *le Conservateur* )

*Za pozwoleniem Cenzury Wileńskiey — w Drukarni Dyecezalney u XX. Missyonarzów.*